

Carpe Diem

Zuzana Škorpíková, DiS.

Bakalářská práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Design skla

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Zuzana Škorpíková**
Osobní číslo: **K20153**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design – Design skla**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Memento mori**

Zásady pro vypracování

1. Konzultace s vedoucím bakalářské práce
2. Zpracování návrhů, realizace doprovodných modelů, kresebné studie
3. Vypracování písemné doprovodné zprávy zahrnující všechny etapy návrhu
4. Fotodokumentace
5. Obeznamení s použitou literaturou
6. Realizace v materiálu

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- HARRIS, Sam. Spiritualita bez náboženství, aneb, Probuzení. Přeložil Kateřina CTIBOROVÁ. Praha: Dybbuk, 2017. ISBN 978-80-7438-173-7.
- ŘÍČAN, Pavel. Psychologie náboženství a spirituality. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-312-3.
- HLAVES, Milan, Martin HLUBUČEK, Tamara BOHUŇKOVÁ, et al. Sklo/sto/Brod: sklářská škola v Železném Brodě 1920-2020. Železný Brod: Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Železný Brod, 2021. ISBN 978-80-270-8847-8.
- KERRIGAN, Michael. Historie smrti: pohřební zvyky a smuteční obřady od starověku do současnosti. Praha: Deus, 2008. ISBN 978-80-87087-55-8.
- DAVIES, Douglas J. Stručné dějiny smrti. Praha: Volvox Globator, 2007. Diagramma. ISBN 978-80-7207-628-4.
- ARIÉS, Philippe. Dějiny smrti. Přeložil Danuše NAVRÁTILOVÁ. Praha: Argo, 2020. Každodenní život. ISBN 978-80-257-3251-9.
- ARIÉS, Philippe. Dějiny smrti: zdivočelá smrt. Praha: Argo, 2000. ISBN 80-7203-293-3.
- PAYNE, Jan. Smrt: jediná jistota : (apoteóza skepse). V Praze: Triton, 2008. ISBN 978-80-7387-046-1.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Michaela Spružinová**
Ateliér Design skla

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2023**

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

prof. MgA. Petr Stanický, MFA
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 15. prosince 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 11.4.2023

Jméno a příjmení studenta: Zuzana Škorpíková

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce na téma memento mori, pojednává o mém subjektivním vztahu k fenoménu smrti, který komunikuji prostřednictvím přetvořením nalezených mrtvých těl živočichů. Ve své práci vycházím zejména ze vzpomínek z mého dětství, empirické zkušenosti a inspirací uměleckých děl. Praktickou částí bakalářské práce chci především otevřít diskuzi a podnítit diváka k zamyšlení se nad vlastní existencí.

Klíčová slova: Memento mori, kožešiny, objekt, smrt, instalace, kadáver

ABSTRACT

The bachelor thesis on the topic of memento mori, deals with my subjective relationship to the phenomenon of death, which I communicate through the re-creation of found dead animal bodies. In my work, I draw mainly on my childhood memories, empirical experience and the inspiration of artworks. With the practical part of the BA thesis, I mainly want to open a discussion and encourage the viewer to reflect on their own existence.

Keywords: Memento mori, fur, object, death, installation, cadaver

Chtěla bych touto cestou vyjádřit svoji upřímnou vděčnost a poděkování všem lidem, kteří mi poskytli podporu, inspiraci a pomoc při psaní bakalářské práce.

Chtěla bych poděkovat své vedoucí práce MgA. Michaelae Spružinové, vedoucímu ateliéru prof. MgA. Petrov Stanickému M.F.A., asistence MgA. Ireně Czepcové a v neposlední řadě MgA. Lubomíru Šurýnovi a MgA. Kristýně Maňákové.

Dále děkuji rodině a blízkým za jejich velkou podporu a trpělivost během mého studia, zejména při realizaci této práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Dne 19. 5. 2023 ve Zlíně

Zuzana Škorpíková, DiS.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ZVĚDAVOST NEBO POSEDLOST?	11
1.1 PRO JEDNOHO ODPAD, PRO DRUHÉHO BOHATSTVÍ	12
1.2 HORNINY ANO, OSTATKY NE	12
1.2.1 Fenomén sběratelství.....	14
1.2.2 Čím méně tím lépe	15
2 MÁ PŘEDCHOZÍ TVORBA	16
2.1 ZMĚNA STAVU V PROSTORU, BARVA A LINIE	16
2.2 ODPOČÍVEJ V POKOJI	17
2.3 POMÍJIVOST	18
3 SMRT	19
3.1 DOBRÁ SMRT	19
3.2 NÁBOŽENSTVÍ	20
3.3 VZPOMÍNKY	21
3.3.1 Dětský hrob	21
3.3.2 Domácí zabíjačky prasat	22
3.3.3 Rozvod rodičů	23
3.4 NEBEZPEČÍ NEBO PREVENCE?	24
3.5 SOUČASNOST ANEB SVĚT NENÍ ČERNOBÍLÝ	25
4 REŠERŠE	27
4.1 DAMIEN HIRST	27
4.1.1 God Alone Knows	27
4.2 NOORTJE ZIJLSTRA.....	29
4.2.1 The boots project.....	29
4.3 GOTTFRIED HELNWEIN.....	30
4.4 JÁN ZELINKA.....	31
4.4.1 Rekviem pre mačku.....	32
4.5 MISON SCHIAPARELLI	32
4.5.1 kolekce jaro a léto 2023	33
4.6 MARCEL DUCHAMP.....	34
4.6.1 Bicycle Wheel	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
5 PŘEDSTAVENÍ KONCEPTU	37

5.1	VIZUALIZACE NÁVRHŮ	37
5.1.1	Instalace.....	38
6	NÁLEZY ŽIVOČICHŮ	39
6.1.1	Vybrané ukázky nalezených kadáverů	40
6.1.2	Legislativa	43
6.1.3	Pracovní postup	43
6.1.4	Stažení kožešiny	43
6.1.5	Námok	44
6.1.6	Mízdření	45
6.1.7	Činění	46
6.1.8	Měkčení.....	46
7	VAK NA ZEMŘELÉ	47
7.1.1	Aplikování kožešin.....	47
8	TRANSPORTNÍ LŮŽKO	49
8.1.1	Postup výroby transportního lůžka.....	49
8.2	KINETICKÉ ZAŘÍZENÍ – NAFUKOVACÍ MECHANISMUS	51
	ZÁVĚR	52
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	53
	SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	54
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	57
	SEZNAM OBRÁZKŮ	58
	SEZNAM INTERNETOVÝCH OBRÁZKU.	60
	SEZNAM PŘÍLOH.....	61

ÚVOD

Nesmrtelnost – touha, která se vkrádá do myslí lidí po celá staletí. Zdá se, že v hloubi našeho bytí je ukrytý neustálý strach z toho, že náš čas na této zemi je omezený a že smrt nám vždy připomíná konečnost našeho bytí. Snaha po nesmrtelnosti je proto přirozená a často se projevuje ve formě hledání věčného mládí, hledání elixíru života nebo přesvědčení o existenci posmrtného života.

Paradoxně však často zapomínáme, že touha po nesmrtelnosti může zastínit a znehodnotit náš vlastní život. Stále se obáváme budoucnosti, co bude za rok, za deset let, za sto let, místo toho abychom si plně užili a prožili přítomný okamžik. V naší neustálé honbě za nesmrtelností ztrácíme schopnost žít naplno a ocenit krásu a hodnotu života právě teď. Možnost žít věčně by nám mohla vzít podstatnou část toho, co činí lidský život tak cenným – jeho vzrušení, jeho dobrodružství, jeho smysl pro jedinečnost a přechodnost. Smrt nám vlastně dává perspektivu a hodnotu k našemu životu. Je to ona, která nám pomáhá ocenit okamžiky radosti a lásky, zanechávat stopu ve světě a učinit náš život smysluplným.

Na závěr bych chtěla vyjádřit upřímné přání všem čtenářům této práce. Přeji vám, aby váš život byl plnohodnotný, naplněný a radostný.

Velmi bych si přála, aby tato práce přinesla, čtenáři – diváku, nové myšlenky a pohledy, které ho pobídnou k zamyšlení se nad významem úvahy ohleduplnosti k fauně a flóře. Je naší společnou odpovědností vytvářet svět, kde není místo pro zbytečné utrpení a kde můžeme žít v harmonii s ostatními tvory.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ZVĚDAVOST NEBO POSEDLOST?

Často jsem přemýšlela nad tématem, proč mě tolik fascinuje jakékoliv umění s tematikou smrti. Vždy jsem to dávala za vinu obecné zvědavosti, ve snaze objevovat a pochopit okolní svět. Ta mě doprovází přirozeně od mého raného dětství a je neutuchající až do současnosti. Už jako dítě jsem projevovala neobvyklou zálibu ve sbírání rozmanitých ostatků živočichů, i přesto že jsem nemohla vlastnit ucelenou sbírku, jakou disponuji například dnes, skrze velký odpor rodiny k mému koníčku.

Obr. 1: Nález ostatků kuny skalní

Vybavila se mi vzpomínka. Bylo léto a já trávila prázdninový čas u tety a strýce na Valašsku. S bratrance jsem se šla projít do nedalekého lesa a při hře na schovávanou jsem narazila na mrtvého hada. Část byla již v pokročilém stupni rozkladu, o který se postarali zejména mravenci a larvy much. Přesto mě nález nevyděsil ani neznechutil. Přišlo mi to poetické. Cítila jsem nutkání se o můj nález podělit s rodinou, protože to bylo pro mě naprosto fascinující. Pamatuji si, když za mnou přišel bratranec s tím, že jsem hru prohrála a jsem na řadě s hledáním. S úžasem jsem mu nález představila, ale on už takové nadšení nesdílel.

Zeptal se mě, proč bych si ho chtěla nechat, když je to tak odporné a nechutné. Nevěděla jsem, co vlastně odpovědět. Proč si chci vlastně ponechat něco takového? V hlavě se mi

odráželo ze strany na stranu: „Jen tak, na památku jako vzpomínku na tento okamžik?“ Nahlas jsem odpověděla rozrušeně otázkou: „Přeci na Vánoce si taktéž lidé schovávají šupinu od kapra, kterého právě bez výčitek snědli, co je na tom divné?“

1.1 Pro jednoho odpad, pro druhého bohatství

Šňůry od vysavačů, mince, sochy, sluneční brýle, papírové ubrousky, fotografie, grafické karty, nástěnné kalendáře, autogramy, lahve od alkoholu, olejomalby, pивní tácky, hrací karty, porcelánové hrnky, nábojnice, motýli, brouci, rybí šupiny, lebky, kosti, kožešiny, to je jen zlomek předmětů, které lidé sbírají.

Přirovnala bych to k výhře v losu, který jste nečekaně našli na zemi. To cítím, když najdu jakýkoliv ostatek. Není to tak, že bych měla radost z utrpení živočichů, to nikoliv. Jde o pocit, který mě naprosto vytrhne nad rámec vnímané reality. Je to moment překvapení, oční fixace, husí kůže, motýlků v břiše a zrychleného srdečního tepu. Následně přichází fascinace nálezem. Občas mě rozbolí hlava, čelo, hned za očima a tělem mi projede silný brnivý pocit, od páteře, všemi směry, až do konečků prstů a hlavy. Přichází pokora k životu a respekt ke smrti. Cítím empatii k nalezenému tvorů a medituji nad tím, že i můj čas jednoho dne přijde. Každým setkáním se smrtí mám větší chuť prožívat život plnohodnotně, smyslně, a hlavně si ho užívat.

Při nálezů živočicha a pozdějšímu zpracování jeho těla vedu meditace. Nezačnu přehodnocovat svůj život, jen se poohlédnu lehce zpět, jak jsem žila a co pro mě bylo důležité. Nehodnotím žádné ze svých rozhodnutí, protože jsem to v tu danou chvíli tak chtěla. Ptám se sama sebe, co chci ve svém životě v tomto bodě jinak, čemu chci dát svůj drahocenný čas. Uvědomění, že máme jen jeden život, je jako se znovu narodit. Došlo mi, že tento koncept dokáže efektivně ovlivnit dosavadní myšlení lidí, a tím je možné snížit například subjektivní pocit utrpení jednotlivce a změnit tím jeho vzorce chování k okolnímu světu.

1.2 Horniny ano, ostatky ne

V období, kdy jsem byla žačkou prvního stupně základní školy, mě začaly silně zajímat přírodovědné obory. Mezi mou nejoblíbenější literaturu patřily zejména učebnice a atlasy o astronomii a paleontologii. Jako dítě jsem nedokázala pochopit silný odpor ze strany mé rodiny k mé zálibě v čištění a radosti z kompletace kostry zvířete jenž bylo na oběd.

Skrze nepochopení mé záliby jsem se rozhodla své nadšení skrývat a sbírku ukrýt před zraky veřejnosti. Jako dítě jsem nedisponovala ucelenými vědomostmi ohledně správného skladování ostatků, a proto při snaze sbírku ochránit, byla nenávratně zničena.

Obecně mě rodina podporovala ve všech mým zájmech, jako bylo studium hry na housle a sporty, co se sbírek týče schvalovali pouze sbírání hornin a minerálů a běžných předmětů jako byly hračky v čokoládových vejcích od značky Kinder. I přestože jsem celé dny trávila na šterkovišti u novomlýnské přehrady blízko Dolních Věstonic s nadějí, že najdu při hledání hornin alespoň průlomový archeologický objev, i nadále jsem prahla po sbírce koster a preparovaných či anatomických exponátů. To byl jeden z důvodů, proč jsem ráda trávila čas v kostnicích, muzeích, výstavištích a jiných institucích a budovách, které zastřešovaly nejruznější historické předměty, zejména lidské ostatky a relikvie. Vždy jsem cítila a dodnes cítím velmi silné emoce a pocity týkající se existence, respektu k životu a smrti. Obecně se s těmito předměty cítím živější než bez nich. S přibývajícím věkem pocítuji, že rychlý moderní životní styl není pro mě cesta k subjektivnímu štěstí.

Obr.2: Ukázka z mé sbírky

1.2.1 Fenomén sběratelství

Historik Pomian ve svých knihách tvrdí, že neexistuje hmotný předmět, který by neměl potenciál ke sbírání. Ráda vzpomínám na přednášku pana docenta Blahoslava Rozbořila, který vyučoval obor sociologie a estetiky na Vyšší odborné škole o.p.s. ve Zlíně, na které jsem studovala obor sochařství. Jednu z přednášek zaměřil na fenomén sběratelství, přičemž vyzval studenty ke společné diskuzi na toto téma.

Zaujalo mě, že většina studujících jsou sběrateli všedních předmětů, o kterých jsem smýšlela do té doby výhradně jako o odpadu. Mezi oblíbené předměty, které tvořily rozsáhlé sbírky mých tehdejších spolužáků patřily např. krabičky cigaret, plechovky energetických drinků, zastaralá elektronika nebo pivní podtácky.

Dalším zajímavým jevem, který můžeme u sběratelství pozorovat je hodnota sbírek a jednotlivých předmětů. Takzvané rarity jsou sběratelské kousky, které jsou vzácné nebo počtem omezené. Proto jsou obvykle hodnotnější než kousky běžné. Například u filatelistické sbírky by vzácné poštovní známky z minulosti mohly být ceněny vysokou finanční sumou.

Přestože většina sběratelů nemá vidinu možného budoucího finančního výnosu z jejich sbírky, nadále sbírky rozšiřují. Ze statistik vyplývá, že podle sociologických výzkumů¹ přibližně jeden ze čtyř lidí západní společnosti měl nebo stále má zálibu ve sběratelství.

Po podrobnějším zkoumání problematiky sběratelství jsem došla k názoru, že i nejdražší sběratelský předmět na světě nemusí mít pro člověka absolutně žádnou finanční či osobní hodnotu, když dotyčný nezná bližší informace o předmětu jako je například umělecko – historický kontext.

Vypovídá sbírka snad něco o jeho majiteli? Ano, přesto vždy se najde výjimka potvrzující pravidlo. Sbíráni předmětů, věcí a zážitků je obecně považováno za osobitý styl života. Může všeobecně záležet na povaze sbíraných předmětů a sociálním postavení majitele sbírek apod. Jedna ze zúčastněných přednášky pana docenta Rozbořila zmínila, že je dědičkou sbírky papírových ubrousků. Její sbírka tehdy činila přes 2700 kusů neopakujících se typů ubrousků. Sbírkou již dále nerozšiřovala, přesto ji nehodlala prodat. Nadále ji u sebe uchovávala čistě z úcty a vzpomínek k bývalé majitelce. Další ze zúčastněných se podělil o jeho radost, ze sbírání tabákových nálepek, což je speciální kolek,

¹ Pachmanová, M., (2009), Mít a být. Sběratelství jako kumulace, recyklace a obsese, Vydavatel: UMPRUM

který ověřuje, že výrobce nebo dovozce cigaret nebo jiného tabákového výrobku zaplatil za konkrétní výrobek spotřební daň. Sdělil, že je sběratelem kolků, protože je aktivním uživatelem tabákových výrobků.

Díky podpoře, které se mi dostalo na ateliéru designu skla, se z mé volnočasové a pomalu rostoucí sbírky stalo dílo, kterým ve vícero formách poukazují na environmentální dopady rychlého, neudržitelného a sebestředného životního stylu lidí.

1.2.2 Čím méně tím lépe

Jako řidička automobilu se de facto dennodenně potýkám s mrtvou či velmi těžce zraněnou zvěří na pozemních komunikacích, nejčastěji v lese a u svislých dopravních značení označujících začátek a konec vesnice či měst. Začalo mě fascinovat, kolik mrtvých těl nejrůznějších druhů živočichů dennodenně nalézám kupříkladu cestou z domu na univerzitu. Ještě více mě fascinují ostatní účastníci provozu, který dokáží mrtvé či zraněné zvíře zcela vědomě ignorovat. Místo poskytnutí pomoci zvířeti od ukrutné bolesti, často řeší pouze materiální škody na svém vozidle.

Při ranních a večerních meditacích, které již řadu let jsou mou oblíbenou činností a které vnímám jako velkým přínosem v mém životě, mě vyvstal v myšlenkách paradox. Uvědomila jsem si, že jsem došla do bodu, kdy smyslem mých sbírek není snaha o co největší a nejrozmanitější počet exponátů, nýbrž pokusit se neustále rostoucí číslo zpomalit. Možná to vyznívá paradoxně, přesto já tam cítím jakousi logiku. Pokusím se to zde více objasnit.

Jako veganka a držitelka loveckého lísku, často vyvracím a rozebírám kontroverzní témata obou zmíněných životních stylů. Komunikuji zejména o tématech společných a snažím se o nalezení a posílení vzájemných hodnot, jako je ochrana a respekt k fauně a flóře. V neposlední řadě je mou snahou snížit ve světě utrpení, což je pro mě v mé současné práci klíčové. Ostatky tedy vnímám zejména jako nástroj pro komunikaci a vlastní připomínku smrtelnosti.

Po předchozích zkušenostech s vystavením mých výtvarných prací, kterým v následujícím textu věnuji samostatnou kapitolu, jsem dospěla k názoru, že i přestože si mé dílo lidé chybně interpretovali, podobně jak tomu bylo u Jarní kolekce 2023 módní značky Schiaparelli, které se zde též budu věnovat, i tak dochází k určité sebereflexi ve vztahu mezi divákem a živočichy, což je pro mě jako autorku velmi důležité.

2 MÁ PŘEDCHOZÍ TVORBA

V současné době se mnoho umělců věnuje tématu memento mori z nových a provokativních úhlů. V podobném duchu jsem začala tvořit i já, již od prvního ročníku na Univerzitě Tomáše Bati na ateliéru designu skla, kdy jsem poprvé vystavila ostatky zvířat.

2.1 Změna stavu v prostoru, barva a linie

Nejsilnější emoce vyvolala v lidech má loňská klauzurní práce s názvem Změna stavu v prostoru, barva a linie, kdy jsem na dvě skleněné pracovní kozy pověsila kožichy koček domácích včetně krevních stop, noh, ocasu a uší. Každodenní pohled na přejetá zvířata je pro mnohé natolik všední, že po dokončení jízdy si na výjev zmrzačeného těla zvířete, většina účastníků jízdy ani nevzpomene. Hledala jsem kulturní, etické a morální vlivy, rozdíly či jiné nejrůznější pohledy, postoje a názory mého okolí na tuto problematiku. Mnoho lidí neprojevilo sebemenší lítost a empatii nad nálezy usmrčeného ptactva, hlodavců nebo plazů. Přitom pohled na mrtvé kočky v nich vyvolal silné emoce.

Obr.3: Zuzana Škorpíková, Změna stavu v prostoru, barva a linie, 2022, tabulové sklo a kožešiny koček domácích

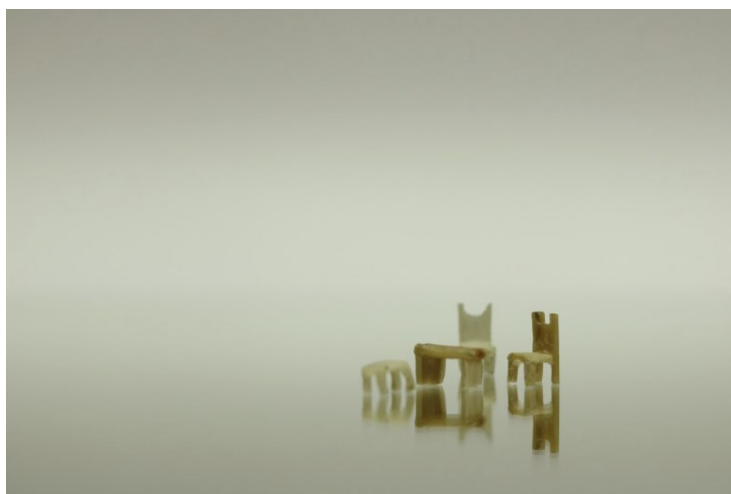
2.2 Odpočívej v pokoji

Při vytvoření semestrální práce na téma miniatury, jsem si pohrávala s běžně používanou frází používanou ve spojitosti něčí smrti z latinského Requiescat in pace, zkratkou R. I. P., českého významu „odpočívej v pokoji“.

Roztříštěné lebky koček domácích, jež jsem našla na vozovce, jsem se pokusila sestavět zpět do původní anatomické podoby. Z jejich kostí jsem vyřezala nábytek v podobě stolů, židlí a postelí, které jsem do lebek posléze vložila týlním otvorem a přilepila na vnitřní stranu kosti temenní. Při vystavení lebek na zrcadlo, lze v odrazu spatřit prostor připomínající pokoj.

Obr. 4: Zuzana Škorpíková, Odpočívej v pokoji, 2022, kočičí lebka zrcadlo, zuby, (detail)

Obr. 5: Zuzana Škorpíková, Odpočívej v pokoji, 2022, kočičí lebka zrcadlo, zuby, (detail)

2.3 Pomíjivost

Mé osobní zrcadlo jsem pojala ve formě uvědomění si vlastní pomíjivosti. Při pohledu do zrcadla nevnímáme pouze vzhled, podvědomě vnímáme své ego, identitu, náladu, sociální postavení aj. Při práci jsem si často kladla otázky: “Kolik času dokážeme strávit před zrcadlem, přičemž nerozvíjíme sebelásku, nýbrž vyčítáme svému tělu zdánlivé nedostatky?” Pracovala jsem s meditací na přítomný okamžik, který jsem zachytila rušivým elementem ve formě časového ukazatele. Přesná definice časového údaje jako tomu je u hodin pro mě nebylo podstatné. Prchavý moment času jsem přenesla pomocí vypískované frotáže na lícovou stranu zrcadla, který je mou subjektivní připomínkou a vizualizací představy částic vesmírné jednoty. Ty mi v životě dodávají lehkost bytí a vděčnost k životu, které pramení již ze zmíněného času. Ten je pro mě nejsilnějším ze všech uvědomění, protože připomínka vlastní smrtelnosti mi dodává chuť žít.

Tato práce byla mým první kinetickým objektem, díky kterému jsem načerpala zejména dostatek informací ohledně práce s elektroinstalací a programováním Arduina.

Obr. 6: Zuzana Škorpíková,
pomíjivost, 2021, osobní
zrcadlo

3 SMRT

Každá živá bytost musí v nějakém okamžiku zemřít. Smrt se týká všech živých bytostí, včetně lidí, zvířat, rostlin a mikroorganismů. Nezáleží na tom, kde žijeme, jaké je naše politické nebo duchovní vyznání, národnost či sociální status. I když je to přirozený proces života, smrt může být pro mnoho lidí velmi traumatizující událost.

Schopenhauer ve své nejznámější knize uvádí, že nejhnusnějším způsobem ukončení života je poprava, protože člověk je násilně zbaven života a zároveň musí projít utrpením.²

Utrpení a poprava. Dovolím si reagovat výrokiem jednoho z nejvýznamnějších a nejvšestrannějších umělců v dějinách Leonarda da Vinciho. „*V mládí jsem se zřekl jedení masa, a přijde jistě den, že lidé mně podobní se budou na zabíjení zvířat dívat tak, jako se dnes dívají na zabíjení lidí.*“³

3.1 Dobrá smrt

Takzvaný koncept “dobré smrti” se objevuje již v období antiky. Jedním z významů bylo chápání usmrcení nežádoucí a nedobrovolné. Zde patřili lidé, kteří byli zejména těžce nemocní a neměli naději na uzdravení. Tito lidé, včetně dětí, měli být, buďto ponechání osudu, nebo být někým zavražděni. Druhým pohledem lze považovat smrt dobrovolnou ve formě sebevraždy. Ta byla akceptována, pokud člověk pociťoval utrpení ve formě nesnesitelné psychické nebo fyzické bolesti. Smrt za těchto okolností byla důstojná a neodsuzovaná.⁴

„*Liturgisté z 13. století však k této problematice zaujali jiný postoj, zcela v duchu nového ideálu míru a řádu, který se vzdálil ideálům rytířským. Některé typy rytířské smrti postavily naroveň úmrtím, jež staré víry označovaly jako podezřelé. Smrt válečníka přestali považovat za model šťastné smrti, anebo jen za určitých podmínek: „Právo na hřbitov a zádušní bohoslužby,“ píše Vilém Durandus, „se bez omezení přiznává obránci spravedlivé věci nebo vojákovi padnuvšímu ve válce, jejíž pohnutka byla spravedlivá.*“⁵

² Schopenhauer, A., (1931), O smrti, Vydavatel: Pandora knížky pro každého.

³ DA Vinci, L., (asi 1452 – 1519 př.n.l.), Slavní vegetariáni a jejich citáty a výroky. [online]. Dostupné z: <https://www.ernestinavelechovska.cz/slavni-vegetariani-a-jejich-citaty-a-vyroky/>. [Cit. 2023-5-15].

⁴ elearning.cestadomu.cz, Pohled do historie. [online]. Dostupné z: <https://elearning.cestadomu.cz/elearning/pro-studenty/eutanazie/1-pohled-do-historie/>

⁵ Ariès, P., (2000). Dějiny smrti. (str. 25). Nakladatelství: Argo.

V raných křesťanských dobách se tento koncept objevoval v uměleckých dílech a nápisech na hrobech. V průběhu středověku se výraz "dobrá smrt" stal běžným termínem, který byl často používán jako součást katechismu a modliteb.

V dnešní době se výraz "dobrá smrt" často používá jako výraz soucitu a podpory pro osoby, které se nacházejí v konečné fázi svého života. Přestože jeho původ je spojen s křesťanskou tradicí, v současné době se výraz používá i mimo náboženský kontext a může vyjadřovat obecnou naději na důstojnou a klidnou smrt. ⁶

3.2 Náboženství

Smrt je tedy nevyhnutelnou součástí života a každé náboženství se snaží tento fakt interpretovat a vysvětlit. V následujícím textu se zabývám pohledem na smrt v několika z nejvýznamnějších náboženství světa, přičemž jsem vycházela z knihy Po stopách světových náboženství od švýcarského teologa a religionisty Hanse Künga. ⁷

Židovství vnímá smrt jako přirozenou součást života a věří v posmrtný život v podsvětí. Smyslem života je v židovské tradici plnit Boží zákon a připravit se tak na posmrtný život.

Křesťanství vnímá smrt jako důsledek prvotního hříchu, ale zároveň jako přechod do věčného života. Křesťanská nauka věří v posmrtný život v nebi, pekle nebo očistci a v Kristovo vzkříšení jako symbol naděje na věčný život.

Taoismus věří v nekonečný cyklus proměn, včetně cyklu života a smrti. Smrt je pro taoisty součástí tohoto cyklu a nevnímá ji jako konec existence, ale spíše jako další transformaci.

Hinduismus považuje smrt za přirozený proces, který je součástí cyklu znovuzrovnání (samsára). Smrt jednoho těla znamená narození nového těla. Hinduismus také věří v existenci atmanu, duše, která přežívá smrt těla a putuje dále v cyklu znovuzrovnání.

Buddhismus také věří v cyklus znovuzrovnání, ale snaží se ho přerušit dosažením nirvány, stavu osvobození od utrpení. Smrt je podle buddhismu přechodem z jednoho těla do druhého a je součástí cyklu samsáry.

⁶ Kuře, J. (2007), Dobrá smrt k filozofickému ujasnění pojmu eutanázie. [online]. Dostupné z: <http://www.klemens.sav.sk/fiusav/doc/filozofia/2007/3/223-234.pdf>

⁷ Biblio, et al., (2023), Hans Küng. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Hans_K%C3%BCng

Islám považuje smrt za přechod z pozemského života do života v posmrtném životě, kdy zemřelý člověk bude souzen a odměněn podle svého chování za svého pozemského života. V islámu je také významný pohled na smrt jako na osvobození ze světa pozemských starostí.⁸

Můj postoj k náboženství je velmi kritický. Nechci lidem prostřednictvím mé práce dát naději v posmrtný život jako tomu je u náboženství. Chci jasně a silně udeřit na přítomný okamžik, jako na jediný uchopitelný moment našeho života a možnost změnit naše jednání.

„Vždy som si vážil etických ateistov za ich odvahu žiť blízko zeme a v solidarite s cítiacimi bytosťami. Epikuros, Sartre, de Beauvoirová, Camus, ale aj Freud, Nietzsche, Habermas a Buddha.“⁹

3.3 Vzpomínky

I přesto, že jsem jako dítě neznala pojem memento mori, vzpomínám si na situace, kdy jsem tento koncept hluboce prožila. Tyto vzpomínky byly klíčovými při navrhování vizuálu praktické části bakalářské práce.

3.3.1 Dětský hrob

Byl Štědrý den. Každý rok v tento den chodíme zapálit svíčky na hřbitov našim předkům. Je to úsměvné. Mám narozeniny. Nikdy to nikomu z naší rodiny nepřišlo zvláštní, že mě na “můj den” berou na hřbitov. Vždy jsem to brala jako úplně normální věc, která mě naplňovala pocitem klidu, zvědavosti a pokory k předkům a známým. Vyrůstala jsem v ateisticky smýšlející rodině, přesto naše rodinné diskuse měly občas spirituální přesah. Vánoce, zejména v období dětství mě a mých sourozenců, nesly do velké míry komerční hodnotu v podobě dárků, přesto společně strávený čas s blízkou i širší rodinou během svátků, zejména po rozvodu mých rodičů, byl a je důležitou součástí naší tradice.

⁸ Küng, H., (2006), Po stopách světových náboženství. Vydavatel.: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

⁹ Matušík, M., (2021), Memento mori. Vydavatel: Petrus, (str. 141)

Jednou to ale bylo jinak. Ten den mi bylo šest let, když jsem našla na hřbitově nejmenší hrob ze všech. Dodnes si pamatuji pocit překvapení a zvědavosti. “Mami? Proč je ten hrob tak malý? Vždyť se tam přece nemohl ten člověk vejít.” Tázavě jsem se zeptala matky. Ta mi odpověděla velmi klidným hlasem, že je to hrob bratra našeho dědy, který zemřel přibližně v druhém měsíci života.

Obr. 7 Dětský hrob na břítově v Zaječí

Tato informace se pro mě stala velmi zajímavou z vícero úhlů. Zaprvé, že i děti jsou smrtelné a zadruhé, že tedy mohu zemřít i já. Tyto myšlenkové pochody a pocity s nimi provázané, byly ryze pozitivní. Pokaždé, když jsem ten hrob jako dítě viděla, uvědomila jsem si svou smrtelnost a nějaký čas jsem na sebe byla opatrnější. Nutno zmínit, že od dětství do současnosti trpím poruchou pozornosti s hyperaktivitou (ADHD), kvůli které jsem byla více aktivnější a nepozornější, než tomu bylo u ostatních dětí a vrstevníků. Tedy nebylo výjimkou mé riskantní a impulzivní chování.

3.3.2 Domácí zabíjačky prasat

Každoroční, jedna až dvě, porážky prasat patřily k rodinné tradici odnepaměti už mých praprarodičů, které skončily rokem 2017 z vícero rodinných důvodů. Za svůj život jsem prošla všemi pozicemi řeznického zpracování zvířete, od porážky, porcování až po uskladnění a vaření pokrmů.

Obr. 8: Fotografie domácí zabijačky
1988

Při porcování masa mě fascinovala jedna skutečnost, že tělo zvířete nepojmenováváme anatomicky nýbrž terminologií řeznického řemesla. To se změnilo ve chvíli, kdy jsem poprvé usmrtila prase takzvaným Jatečním přístrojem. Byla jsem vychovávána k přesvědčení, že usmrcování zvířat za účelem potravy je přirozený a morálně ospravedlnitelný. Toto přesvědčení mě po letech běžné praxe na domácích zabijačkách zvířat opustilo poté, co mi nejlepší kamarádka řekla, že jsem vlastně vrah a že ona by něco takového nedokázala, i přesto, že je konzumentem živočišných produktů. Její sarkasticky mířená poznámka ve mně přesto utkvěla natolik, že jsem začala mít velké výčitky svědomí týkající se nejen onoho skutku porážky prasete, nýbrž z mé dosavadní konzumace živočišných produktů obecně. Uvnitř mě rezonovalo uvědomění, že tělo zvířete určené na konzumaci nazýváme řeznickou terminologií nejen skrze jednodušší hovorovou mluvu, ale též nejspíše slouží jako eufemismus pro mnohé konzumenty živočišných produktů. Maso přece jen zní v uších lidem lépe než tkáň tvořená svalovými buňkami a dalšími tkáněmi jako je podkožní tuk a šlachy.

3.3.3 Rozvod rodičů

Na období dětství vzpomínám ráda, avšak pokud ve vzpomínce nefiguruje můj otec. Je důležité zdůraznit, že se má práce nezaměřuje na obvinění mého biologického otce, ale na to, jak mě tyto zážitky ovlivnily v mém uměleckém vyjádření. Vzhledem k probíhajícímu soudnímu procesu však nemohu uvádět podrobnější informace, aby nedošlo k porušení presumpce nevin.

Žádný úder nebolel více než ten, kterému jsem musela přihlížet. Každá taková chvíle byla nekonečná a mě svíjel trýznivý pocit úzkosti a bezmoci. Díky těmto zkušenostem, kdy smrt byla nejdnou nablízku, jsem si uvědomila, že nejcennější, co mám je možnost prožívat život svobodně a bez utrpení.

Obr. 9: Já a můj pes Rex

Bylo období Vánoc. Když jsem po nějaké době navštívila svého otce. Měl právo si nás brát do naší plnoletosti na dva víkendy v měsíci. Po čase ztratil zájem, což mě ani bratrovi nevadilo. Právě naopak. Chtěl nás vidět, tak jsme dojeli na smluvené místo do restaurace. Objednali jsme si jídlo a místo narozeninového dárku k mým šestnáctým narozeninám mi klidným hlasem oznámil, že mi před léty zastřelil psa.

Byl to moment, kdy jsem přestala důvěřovat lidem, zejména autoritám a začala být skeptická. Moji životní filozofii začal naplňovat Nihilismus a od pomstychtivých myšlenek mě uklidňoval již zmiňovaný koncept smrti, kdy každá živá bytost nevyhnutelně zemře.

3.4 Nebezpečí nebo prevence?

Při řízení, ale i jako spolujezdec se ráda kochám krajinou a estetikou měst. Má porucha pozornosti jde zkrotit oblíbenou hudbou nebo např. počítáním křížků – pomníků, jenž označující místo úmrtí účastníků provozu. Začala jsem pozorovat skutečnost, že názory na pomníky se liší. Mě osobně takový pomník se svíčkami a fotkou tragicky zesnulého v zatáčce donutí dát nohu z “plynu” (akcelérátoru), zatímco jiní řidiči, se kterými jsem měla možnost o tomto tématu diskutovat, byli názoru jiného. Někteří měli na problematiku stejný

názor jako já, a tedy na pomník nahlíží jako na memento mori v pozitivním duchu ať jsme na cestách opatrní, jiní jsou z pohledu na pomník silně zaskočení, rozrušení, paralyzováni pocitem strachu a jinými negativními pocity.

Z vícero novinových článků jsem se dočetla, že pomníky u cest, jež označují pietní místo jsou častokrát nezákonné a umístěné tak, že brání v údržbě silniční komunikace. Pomník je z právního hlediska považován za stavbu, a proto je důležité vlastnit příslušné povolení.¹⁰

3.5 Současnost aneb svět není černobílý

Podepsala jsem desítky petic za práva zvířat a ochrany, přesto jsem měla pocit, že bych mohla dělat více. To byl hlavní důvod mého studia myslivosti. I přestože jsem se stala držitelem loveckého lístku na dobu neurčitou, stala jsem se i veganou.

Kontroverze, která vznikla mým spojením na první pohled naprosto odlišných a protichůdných pohledů na svět. Přesto se mi podařilo najít mnoho východisek v souladu s oběma postoji, které vedou ke snížení utrpení živočichů.

Veganství hraje v mém životě poměrně důležitou roli. Přejít na tuto alternativní stravu, která se v posledních letech velmi rozšířila, mi pomohl otevřít oči, zejména v oblasti stravování, oděvnictví a cestování.

Myslivecké vzdělání mi pomohlo pochopit řadu problematik spjatých s ekologií, ochranou přírody a zvířat a dostala jsem tak mnoho odpovědí na své, do té doby nezodpovězené otázky.

Mnoho lidí má zkreslenou představu o výkonu práva myslivosti a cílem této práce není tuto představu vyvracet. Přesto bych chtěla uvést, že koncept “dobré smrti” v myslivosti hraje velkou roli zejména při odstřelu zvěře s parazitárním onemocněním, jako je například střekovitost nosohltanová a podkožní, kterou léčivý nelze zcela vymýtit, ale pouze snížit na přijatelné množství. Tuto informaci zde uvádím skrze získání a aplikování kožešiny, v praktické části bakalářské práce, srnce obecného, jenž trpěl tímto závažným onemocněním, střekovitostí podkožní.¹¹

¹⁰ Peková, B., Krásenský, T. Pomníčky u silnic. [online]. Dostupné z: <https://www.chatar-chalupar.cz/pomnicku-u-silnic/>

¹¹ Scherer, P., (2020), Střekovitost srncí zvěře. [online]. Dostupné z: <https://myslivost.cz/Casopis-Myslivost/MYSLIVOST-Straz-myslivosti/2020/Prosinec-2020/Streckovitost-srnici-zvere>

Další dva kusy lovné zvěře jsem dostala darem ve formě nahrubo stažených kůží kadáverů¹, od mysliveckého sdružení Valašsko Vlachovice a jednalo se o tři srnce obecné a jedno prase divoké.

Vystoupení ze své komfortní zóny v podobě komunikace o podobných kontroverzních tématech mi mnohé dalo, zejména v oblasti kritického myšlení a argumentační teorie.

Obr. 10: Střelba s mysliveckým spolkem Vlachovice

4 REŠERŠE

V následujícím textu představuji umělce, kteří mě svými názory a díly ovlivnili a inspirovali k mé tvorbě bakalářské práci.

4.1 Damien Hirst

Damien Hirst je britský umělec narozený roku 1965. Je především známý pro své kontroverzní práce, které se zaměřují na témata smrti a náboženství, kde vyobrazuje kruté, až bizarní scény. Využívá nalezené zdravotnické vybavení a pracuje s mrtvými i živými zvířaty. Mezi klíčové momenty jeho tvorby patří jeho fotografie, na kterých se v roce 1991 vyfotografoval se skutečnou zmraženou lidskou hlavou v lékařském zařízení. Tato fotografie byla pořízena ilegálně a Hirst se na ni usmívá, což je společností silně odsuzováno. V jeho dílech, jako například v sérii "Medicine Cabinets" z roku 1988, poukazuje na svou fascinaci medicínou. Dále také často pracuje s motivem lebek a motýlů.¹²

4.1.1 God Alone Knows

Hirst se proslavil zejména svými rozřezanými zvířaty ponořenými do formaldehydu, která jsou umístěna v průhledných nádobách. Nejznámějším z nich je dílo nazvané "*The Physical Impossibility of Death In The Mind of Someone Living*", které divákovi předkládá žraloka tygřího.¹³

¹² Howie, L. (2013), Lebka, motýl a Bůh: Damien Hirst o smrti a náboženství. [online]. Dostupné z: <https://www.myartbroker.com/artist-damien-hirst/articles/damien-hirst-death-religion>

¹³ En.wikipedia.org, (2023), The Physical Impossibility of Death in the Mind of Someone Living. [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Physical_Impossibility_of_Death_in_the_Mind_of_Someone_Living

Obr. 11: Hirst, Damien, (2007), God Alone Knows, © Damien Hirst and Science Ltd

14

„God Alone Knows, Our Father Who Art In Heaven, and The Incomplete Truth have been grouped to form a crucifixion tableau with the dove of the Spirit above the central crucified sheep while a shorn sheep clutching a rosary and the Book of Common Prayer between its hooves kneels in the place of the grieving Mary or John at the foot of the cross. Exhibited separately, these are works that have sometimes been called profane and which can be understood in relation to themes other than the strictly religious. God Alone Knows, which references Rembrandt and Soutine’s images of flayed oxen, can be viewed as a statement about the reality that by eating meat we continually sacrifice animals in order that we might live. Incidentally, Hirst’s unexpected challenge to our carnivorous practices can also be seen here in Shut Up and Eat Your Fucking Dinner, a vitrine that reveals the gruesome nature of butchery.“¹⁵

Hirstovo dílo „Got Alone Know“ mě inspirovalo zejména při prvotních návrzích mé praktické části bakalářské práce, skrze umístění zrcadla v kompozici, čímž poskytuje divákovi sebereflexi. Baví mě toto propojení, jenž mezi dílem a divákem nastává. Divák se

¹⁴ Hirst, Damien. God Alone Knows, 2007. [online]. Dostupné z: <https://www.artimage.org.uk/12968/damien-hirst/god-alone-knows--2007>

¹⁵ artlyst.com. (2022), Damien Hirst The Visceral Reality Of Death – Revd Jonathan Evens. [online]. Dostupné z: <https://artlyst.com/reviews/damien-hirst-the-visceral-reality-of-death-revd-jonathan-evens/>

ocitá v obraze díla, a tím se přímo stává jeho součástí. Instalace ve mně vyvolává otázky k hlubšímu zamyšlení se, zejména v existenciálních otázkách. V neposlední řadě mě inspiruje kritický pohled na náboženství a lidskou povahu.

4.2 Noortje Zijlstra

Noortje Zijlstra je Nizozemská výtvarnice narozena 1986 v Huizen, ¹⁶ která pracuje s mrtvými zvířaty. Ve svých dílech se snaží vyvolávat kontroverzi a konfrontaci s potravinářským průmyslem. Zijlstra odmítá přijmout jakékoliv nařčení spojované s utrpením zvířat, protože používá pouze již zvířata usmrcená. Předním cílem její práce je poukázat lidem, zejména těm, které její tvorba pohoršuje, aby se zamysleli nad tím, jak se oni sami chovají ke zvířatům, které konzumují. ¹⁷

4.2.1 The boots project

Dílo v podobě vystavených kožených bot, jenž mají na svém svršku kůži z části kravské hlavy včetně zevního nosu, a skrytým kamerovým systémem zachycující názory a pohledy lidí. Většina na boty nahlížela jako na něco odpudivého, jiní na dílo nahlíželi jako na zprávu komunikující důležitou osvětu ohledně kožešinového průmyslu volného překladu „*Je to velmi jasná zpráva! Jsem rád, že mé boty jsou z plastu.*“ ¹⁸

Obr. 12 Noortje Zijlstra, The Boots project,

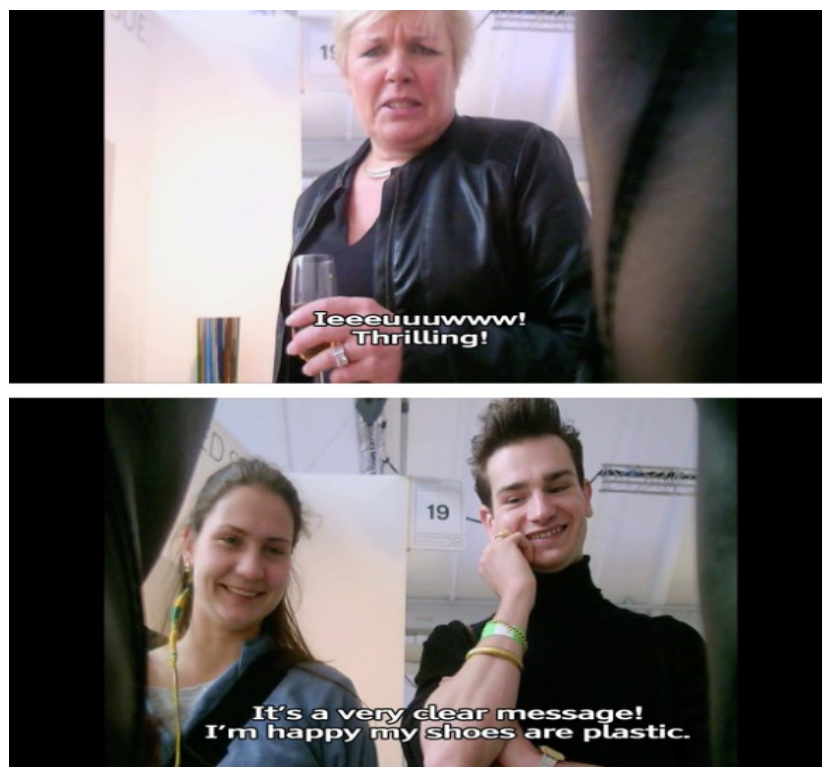
19

¹⁶ Zijlstra, N., About. [online]. Dostupné z: <https://www.noortjezijlstra.com/About>

¹⁷ Broere, G., (2015), Noortje Zijlstra (28) maakt kunst van kadavers. [online]. Dostupné z: <https://www.ad.nl/binnenland/noortje-zijlstra-28-maakt-kunst-van-kadavers~a30c9f07/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

¹⁸ Zijlstra, N., [online]. Dostupné z: <https://www.noortjezijlstra.com/Boots>

¹⁹ Zijlstra, Noortje. The Boots project. [online]. Dostupné z: <https://www.noortjezijlstra.com/Boots>

Obr. 13: Záběry reakcí lidí na The boots project zachycený skrytou kamerou © Noortje Zijlstra

20

4.3 Gottfried Helnwein

Gottfried Helnwein, rakousko – irský umělec, věnující se zejména hyperrealistické malbě, fotografii, instalacím, performancím a sochařství, se narodil krátce po druhé světové válce 8. října 1947 ve Vídni.²¹

Autor často pracuje s motivem zraněných dětí, jejichž prostřednictvím reflektuje historické problémy, politická témata a v neposlední řadě sociologickou a psychologickou úzkost. Často se odvolává zejména na nacistickou nadvládu a poukazuje na hrůzy spojené s holocaustem.²²

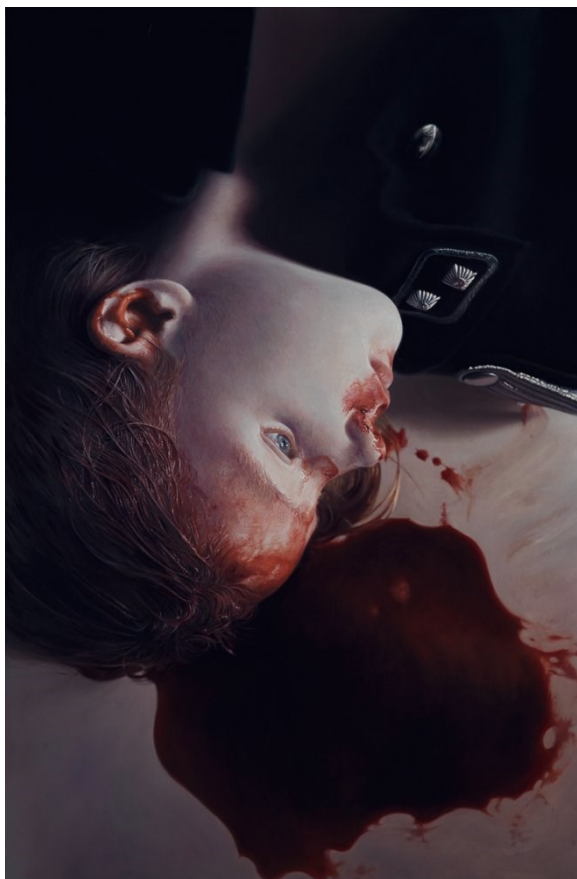
Bolest, kterou nám autor předává v podobě hyperrealistických děl ve mně vzbuzuje silné pocity. Zemřelo dítě. Dítě, které mělo celý život před sebou. Nevinná oběť nejvíce odsuzovaného činu lidí. Zkoušela jsem pátrat, zda existuje jednotné slovo, jenž by

²⁰ Zijlstra, Noortje. photo from secret cameras. [online]. Dostupné z: <https://www.noortjezijlstra.com/Boots>

²¹ AbARTP, et al. (2023) Gottfried Helnwein, [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Gottfried_Helnwein

²² www.albertina.at, (2023), Gottfried Helnwein. [online]. Dostupné z: <https://www.albertina.at/ausstellungen/gottfried-helnwein-23/>

označovalo status rodičů, kterým zemřelo dítě a zjistila jsem, že takové slovo v naší kultuře neexistuje.

Obr. 14: Gottfried Helnwein, The murmur of the innocents (2009), 200 x 133 cm

23

4.4 Ján Zelinka

Ján Zelinka je slovenský výtvarník narozen roku 1978. Pro Zelinku je smrt tou nejskutečnější věcí v jeho životě, a proto se s ní ve svých pracích snaží vyrovnat, zachytit ji a zachovat. Stejně jako tomu bylo v dávných dobách, kdy se egyptští sochaři svými sochami snažili uchovat posmrtný život svého klienta, podobným přístupem ke své tvorbě začal přistupovat i Zelinka.²⁴ Proslul se za své díla Requiem za organismy. Jedná se o olovené schránky těl nalezených mrtvých zvířat, přičemž reflektuje otázky smrtelnosti a etických úvah.

²³ Helnwein, Gottfried. The murmur of the innocents. (2009). [online]. Dostupné z: https://www.helnwein.com/works/mixed_media_on_canvas/#&gid=1&pid=25

²⁴ Tajkov, P. (2017), Ján Zelinka Materialógia telesnosti. [online]. Dostupné z: <https://flashart.cz/2017/04/11/jan-zelinka-materialogia-telesnosti/>

Dále se ve svých dílech zabývá cyklem “Hledám látku,” což jsou sádrové odlitky, které vznikají metodou sešitých zvířecích kůží, které se sešívá tak, aby dostal zpětný model daného zvířete.

Mezi další materiály, se kterými Zelinka pracuje je například beton, kde v cyklu “trojčata”, vytváří negativy z hlíny, které pak zalévá betonem. Dále mě zaujaly odlitky hlav svých blízkých, čímž se snaží zachovat jejich posmrtnou existenci.²⁵

4.4.1 Rekviem pre mačku

Podobně jako v mé bakalářské práci se Ján Zelinka ve svém cyklu „Requiem za organismy,“ zabýval uhynulými zvířaty, kdy prvním impulsem byla stažená kočka, kolem níž bez povšimnutí projížděla auta. Pro snahu vytvořil pietu a dát úctu uhynulém zvířeti ji zabalil do sádry a zalil roztaveným olovem, čímž vytvořil dokonalý sarkofág.²⁶

Obr. 15 Ján Zelinka, Rekviem pre mačku, (2015), Olovo © 2019 Works.io

27

4.5 Mison Schiaparelli

Mison Schiaparelli je módní značka, založená roku 1927 italskou módní návrhářkou Elsou Schiaparelli. Inovativní a avantgardní módní návrhářka, jejíž návrhy byly velmi nekonvenční, surrealistické, extravagantní a velmi originální, jak ve tvarosloví, tak i ve smyslu pestrého využití materiálů. Značka spolupracovala například se Salvadorem Dalí a

²⁵ Zelink, J., ARTIST STATEMENT Autorské stanovisko. [online]. Dostupné z: <https://www.works.io/jan-zelinka/texts>

²⁶ Močková, J. (2022), Smrt' v sochách Jána Zelinku hovorí viac o živote než o jeho zániku. [online]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/2719163/smrt-v-sochach-jana-zelinku-hovori-viac-o-zivote-nez-o-jeho-zaniku/>

²⁷ Zelinka, Ján. Rekviem pre mačku, (2015). [online]. Dostupné z: <https://www.works.io/32492/rekviem-pre-macku-requiem-for-a-cat>

Jean Cocteau. Po smrti zakladatelky v roce 1973 se značka dostala do nečinnosti, ze které ji dostal roku 2012 italský podnikatel Diego Dell Valle.²⁸

4.5.1 kolekce jaro a léto 2023

Kolekce „Jaro a léto,” ve které módní značka představila šaty s imitací zvířecích hlav a kožichů, vyvolala ve světě značnou úroveň kontroverze. I přesto, že autor kolekce Daniel Roseberry uvedl, že při výrobě kolekce nezemřelo žádné zvíře, kritici a většinová společnost zastává názor, že značka touto kolekcí oslavuje trofejní lov ohrožených druhů šelem. V současné společnosti jsou kožešiny stále považovány za znak bohatství a sociálního postavení, a proto je důležité nepodceňovat komunikaci směrem k veřejnosti v podobně kontroverzních tématech, aby nedošlo ke špatné interpretaci.²⁹

Obr. 16 Mison Schiaparelli, kolekce jaro a léto 2023, Look 10,2023, Imitace gepard sněžný

30

²⁸ Sýkorová, K. (2021), Humři, brouci a cáry masa. Návrhářka uspěla díky surrealistickým výstřelkům. [online]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/moda/elsa-schiaparelli-modni-navrharka-salvador-dali.A210903_190014_modni-trendy_syk

²⁹ Součková, B. (2023), Adorace loveckých trofejí? Za módní kolekci s umělými zvířecími hlavami čelí Schiaparelli kritice. [online]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/schiaparelli-zvireci-hlavy-lovecke-trofeje-moda-kritika-pariz_2301260837_kac

³⁰ 6. Mison Schiaparelli. kolekce jaro a léto 2023, Look 10,2023, [online]. Dostupné z: <https://www.schiaparelli.com/en/haute-couture/haute-couture-spring-summer-2023-1/looks/look-10>

Dalším faktorem špatného vyložení si obsahu přehlídky je skutečnost, že sama zakladatelka propagovala a hrdě nosila oděvy z dnes již ohrožených druhů zvířat včetně gepardího klobouku a masky.³¹

Obr. 17: Elsa Schiaparelli,
Hat with leopard, 1935

32

4.6 Marcel Duchamp

Marcel Duchamp byl francouzský malíř, teoretik umění a šachista, který se narodil 28. července 1887 v Blainville-Crevon, které leží v Normandii ve Francii a zemřel 2. října 1968. Byl ovlivněn futurismem a kubismem, který ho posléze dovedl k založení dadaistické skupiny v USA, kde prožil velkou část svého života a kde zkoumal otázky konceptualismu.³³

Jeho jméno je nejvíce skloňováno s pojmem ready-made, což chápeme jako “hotový objekt”, který stačí pouze vzít a vystavit. Za nejznámější ready-made je obecně považován pánský pisoár pod názvem "Fontána", který v roce 1917 pod cizími iniciály R. Mutt věnoval galerii Société des Artistes Indépendants a kde byl vložen do depozitu. Když výběrová komise zjistila, že se jedná o dílo Marcela Duchampa, okamžitě dílo vystavili. To zapříčinilo značnou míru kontroverze zejména na instituce vystavující umělecká díla a čin měl vznést

³¹ Wendon, J. (2019), That Leopard Shoe Hat. [online]. Dostupné z: <https://www.historyofleopardprint.com/post/schiaparelli-and-the-leopard>

³² 7. Schiaparelli, Elsa. Hat with leopard, 1935 [online]. Dostupné z: <https://www.historyofleopardprint.com/post/schiaparelli-and-the-leopard>

³³ AbARTP, (2022), Marcel Duchamp. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Marcel_Duchamp

zcela nový pohled na umění. Duchamp tímto poukázal na otázky o autorství, hodnotě a významu uměleckých děl.³⁴

4.6.1 Bicycle Wheel

Kinetický ready – made Bicycle Wheel je považován za průlomové dílo konceptuálního umění.

“In 1913, I had the happy idea to fasten a bicycle wheel to a kitchen stool and watch it turn”³⁵

volný překlad: „V roce 1913 jsem měl šťastný nápad připevnit kolo od jízdního kola na kuchyňskou židli a sledovat, jak se točí.“

Na židli umístěno přední kolo z bicyklu, které se může otáčet, vytvářelo nový pohled na dosavadní umění. Zatímco umělci tvořili statické sochy, které pouze pohyb napodobovaly, Duchampovo dílo ho bylo schopné. Bicycle Wheel bylo oficiálně vystaveno až v roce 1951, příčinou ztráty originálu, tedy původní dílo z roku 1913 nahradil kopií. Kvůli ztrátě již zmiňované kopie vzniklo hned několik kopií, díky kterým Duchamp získal status umělce, který rozhoduje o objektech, která budou vnímána jako umění. Toto tvrzení pohoršovalo společnost, která doposud uznávala jedinečnost uměleckých děl.³⁶

Obr. 18 Marcel Duchamp, Bicycle Wheel, 1913,

37

³⁴ archive.artic.edu, (2013), Case 5: Authority and Authorship: Marcel Duchamp / R. Mutt / Rose Sélavy. [online]. Dostupné z: <https://archive.artic.edu/ryerson-2014/hired-hand/5>

³⁵ Snell, T. (2018) Here's looking at: Marcel Duchamp's Bicycle Wheel 1913. [online]. [cit.2023-5-15]. Dostupné z: <https://theconversation.com/heres-looking-at-marcel-duchamps-bicycle-wheel-1913-98846>

³⁶ Stockwell, M. (2020), Bicycle Wheel (1913): The Story of Marcel Duchamp's Pioneering Style. [online]. Dostupné z: <https://www.singularart.com/en/blog/2020/05/01/bicycle-wheel-1913-the-story-of-marcel-duchamps-pioneering-style/>

³⁷ 8. Duchamp, Marcel. Bicycle Wheel, 1913, [online]. Dostupné z: <https://theconversation.com/heres-looking-at-marcel-duchamps-bicycle-wheel-1913-98846>

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PŘEDSTAVENÍ KONCEPTU

Můj umělecký výstup spočívá v ušití vaku na lidské mrtvoly z kožichů nalezených zvířat, přičemž bych chtěla diváky přimět k zamyšlení se nad tím, jaký vliv má jejich životní styl na životy zvířat a snad i na celé životní prostředí. Předpokládám a pevně věřím, že pohled diváka na pytel určený k přepravě lidských těl v nich probudí silnou emoci vlastní smrtelnosti a zvířecí srst empatii k minimálně již zemřelým mnou vystaveným živočichům. Aby byl pocit života a smrti umocněný, rozhodla jsem se vak umístit na nemocniční postel a dovnitř umístit nafukovací figurínu, kterou bude elektrický okruh v intervalu nafukovat a vyfukovat. Tím docílím kinetické instalace, která cílí na další smysl pozorovatele. K tomuto počínu mě inspirovalo pozorování posmrtných změn mrtvých a skladba od české hiphopové skupiny Prago Union, Smrt žije.

5.1 Vizualizace návrhů

Při navrhování praktické části bylo pro mě klíčové vyjádřit propojení mezi zvířaty a člověkem. V prvotních návrzích jsem do půli rozepnutého zipu vaku, umísťovala v kresbách zrcadlo, které by odrazilo podobu konkrétního pozorovatele. Od toho jsem nakonec upustila z důvodu problematiky zrcadlení stropu ve vnitřních prostorech a rozhodla se do uzavřeného vaku umístit nafukovací figurínu, která bude vytvářet siluetu člověka.

Úchyty vaku, jsem se rozhodla zhotovit z filcového materiálu z důvodu materiálové shody s pytlem. V původních návrzích jsem operovala s úvahou úchytů v podobě zvířecích noh, jako u mého vytvořeného modelu z potkana.

Obr. 19: Skica, potkaní kůže se zipem

Obrázek: 20 Skica, potkaní kůže se zipem (zavřeným)

5.1.1 Instalace

Způsob nainstalování objektu hraje důležitou roli v interpretaci díla. Bylo důležité uvědomění, že vak na mrtvé slouží zejména k uchování a přepravě biologického materiálu, zejména v podobě mrtvého člověka. Tedy jsem upustila od závěsného systému a operovala jsem zejména s informací, že vak umístím na podlahu nebo na transportní lůžko.

6 NÁLEZY ŽIVOČICHŮ

Výstražné světla, reflexní vesta, mobilní telefon a hygienické pomůcky. Při nálezů těla na vozovce nejprve zajistím oblast, identifikuji druh živočicha, zjišťuji jeho zdravotní stav v souladu se zachováním vlastní bezpečnosti a následně s těmito informace kontaktuji příslušný úřední orgán. Po nahlášení, zaevidování a případném schválení si nález ponechávám. S dodržením hygienických postupů kadáver transportuji.

Praktická část v podobě objektu je tvořena z následujících druhů zvířat a počtu uvedených v tabulce.

Český název	Latinský název	počet
Kuna skalní	<i>Martes foina</i>	2
Norek americký	<i>Neovison vison</i>	1
Nutrie říční	<i>Myocastor coypus</i>	1
Veverka obecná	<i>Sciurus vulgaris</i>	1
Potkan obecný	<i>Rattus norvegicus</i>	1
Zajíc polní	<i>Lepus europaeus</i>	3
Prase divoké	<i>Sus scrofa</i>	1
Srnc obecný	<i>Capreolus capreolus</i>	3
Kočka domácí	<i>Felis catus</i>	11

6.1.1 Vybrané ukázky nalezených kadáverů

Obr. 21: Kočka domácí

Obr. 22: Zajíc polní

Obr.23: Kuna skalní

Obr.24: Kočka domácí 2

Obr. 23: Kočka domácí 3

Obr. 24: Liška obecná

6.1.2 Legislativa

Při práci jsem postupovala v souladu s platnými legislativními procesy Státní a krajské veterinární správy a mysliveckého sdružení Valašsko Vlachovice.

6.1.3 Pracovní postup

Největší orgán, jenž pokrývá těla nalezených živočichů, kůže.

Způsob získání kožešiny zvířete, případně jiných částí ostatků pro další práci, se odvíjel na mnoha faktorech. Zejména stupni rozkladu tkání, poničení kůže otevřenými zlomeninami či úplnou absencí části těla, které bylo amputováno dopravním prostředkem. Následující text tedy bude vycházet z obecného mého pracovního přístupu ke kožešinám, z důvodu zkušeností, které jsem nabyla při studiu myslivosti.

Nalezeného živočicha jsem v první řadě, zejména pro bezpečnost svou a mých domácích mazlíčků, zbavila parazitů. Je vícero variant, avšak standartně jsem používala komerční prostředky, zejména hubící klišťata, larvy, červy a blechy.

Obr. 25: Detail na klišťě

6.1.4 Stažení kožešiny

Živočicha zbaveného povrchových parazitů a rozkladačů jsem umístila na pracovní stůl s jednorázovým igelitem a pomocí různých typů skalpelů a nožů vedla první řez. Ten byl zpravidla vedený od krku svisle přes břicho až po kořen ocasu. V místě genitálu a řitního otvoru jsem vedla, tedy v místě mezi břichem a ocasem, oválný řez, abych tyto partie nepoškodila zejména z důvodu úniku tělesných sekretů a tekutin. Další řezy vedly od

středového svislého již vytvořeného řezu v místě nohou kolmo. Pak jsem kůži opatrně oddělovala chirurgickými nástroji od svalstva. Potupovala jsem zpravidla od zadních nohou a ocasu směrem k hlavě.

U živočichů, jenž byli v zachovalejším stavu jsem stáhla kůži včetně noh, u některých jedinců jsem ponechala první článek prstů, abych zachovala v kožešině drápy. V době, kdy jsem nedisponovala vhodnými nástroji, jsem ponechávala z důvodu snahy o nepoškození části těl, tkáň v nártu, zápěstí a ocasu. Stahování kůže na hlavě jsem provedla se zachováním zevního ucha a nosu.

Obr. 26: Stažení obličejové části

6.1.5 Námok

U čerstvě stažené kůže jsem námok provádět nemusela, ale s ohledem na čas nálezu zvěře, kdy jsem například ve většině případů pracovala přes noc do brzkého rána, šla spát a odpoledne na zpracování kůže pokračovat, bylo vhodné námok provést.

Námok se provádí tak, že kožešinu ponoříte do vlažné, spíše studené vody na dobu, dokud kůže nebude stejnoměrně měkká a ohebná. U kožešin zakonzervovaných sušením může námok trvat i několik dní, avšak stěžejní je vodu pravidelně měnit, aby kožešina nezačala hnit. Proces hnití lze zpomalit například přisypáním kuchyňské soli do vody.

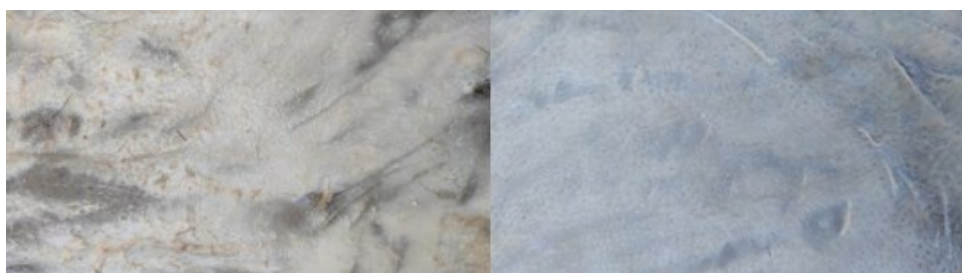

Obr. 27: Čerstvě stažená kůže z prase divokého

6.1.6 Mízdření

Mízdření je metoda, při které se snažíme odstranit veškeré zbytky podkoží, přitom postupujeme tak, abychom se vyhnuli poničení škóry a pokožky.

Při postupu mízdření jsem si kožešinu upevnila na dřevěnou paletu, v místě mízdření jsem si dala překližkovou desku pro větší efektivitu a vyrobenou plechovou škrabkou jsem podkoží důkladně seškrabala.

Obr. 28: Vnitřní strana kůže, před a po mízdření

6.1.7 Činění

Kožich, zbavený podkoží jsem důkladně posypala kamencem s kuchyňskou solí v poměru 1:2. Takto ošetřenou kůži jsem nechala zabalenou přibližně dva týdny v igelitovém pytli v chladu a tmě.

6.1.8 Měkčení

Kůži, jež jsem si ošetřila činěním bylo potřeba změkčit, aby byla a měkká, věrně kopírovala tvar vaku a byla poddajná při aplikování na filc.

Měkčení jsem prováděla přes hranu dřevěné pracovní kozy. Vnitřní stranu kožichu jsem rukama napínala směrem od středu do stran a přetahovala ji přiměřenou silou, podobně jako u mízdření škrabkou. Výsledkem byla kožešina ohebná podobně jako běžná textilie.

7 VAK NA ZEMŘELÉ

Vak na zemřelé, pytel na mrtvoly či patologický vak je v současnosti nepostradatelným vybavením zejména sanitek, armády, zdravotních a pohřebních zařízení. „je určen k jednorázovému použití. Je opatřen 4 vyztuženými úchyty pro snazší přenos a manipulaci. V horní části vaku je všit zip. Rozepnutím zipu pomocí jezdece a odklopením horní části vznikne prostor k vložení těla zesnulého.“ Vak slouží primárně ke transportu biologického materiálu.

38

Ve své práci jsem převzala standardní vizuální podobu vaku na zemřelé, kterým komunikuji smrtelnost člověka. Je dosti pravděpodobné a snad i nevyhnutelné, že se uvnitř patologického vaku jednou bude naše tělo na nějakou dobu nacházet.

Chtěla jsem pracovat s originálním vakem jenž je vyroben z nepropustné polyetylenové folie, ale skrze aplikování kožešin to nebylo možné. Proto jsem se rozhodla o ušití pytle, včetně postranních poutek pro úchop, z černého filcového materiálu o tloušťce 4 mm a masivního ocelového zipu. Rozměry pytlů se liší na výrobci, proto jsem se rozhodla zachovat nejběžnější rozměry, kterými jsem během rešerše disponovala. Rozměry vaku jsou přibližně 2000 x 900 mm, na výšku v rozmezí 100 x 500 mm.

7.1.1 Aplikování kožešin

Při zkušebních pokusech našívání kožešiny potkana obecného jsem využila sloupcový šicí stroj, kterým doma disponuji a který ideálně sloužil k šití kožených produktů jako jsou například kožené rukavice, klobouky a obuv. I přestože se mi zkouška povedla, ve velkém měřítku s rozdílnou tuhostí, délkou srsti a stavu kožešiny jsem musela z důvodu poničení kožešiny šicím strojem od této techniky upustit a našít je ručně.

Používala jsem sadu ocelových jehel s rovnou i zahnutou špičkou s černou lněnou kovářskou nití. Nejprve jsem si upravila nůžkami rozměry filce a vyznačila bílou křídou střed pro zip a okraje. Podle návrhu jsem si vyskládala veškeré kožešiny na filc a bodově je přistehla k filci, abych při pozdější manipulaci zachovala jejich pozici. Pak jsem řadově

³⁸ [bexamed.cz/](https://www.bexamed.cz/), Vak pro zemřelé E (2023). [Cit. 2023-5-15] [Online]. Dostupné z: <https://www.bexamed.cz/p/vak-pro-zemrele-zesnule-patologicky-vak>

postupovala k jednotlivým kožešinám a celé je obšila kombinací stehů pomocného předního a spojovacího stehu zadního.

Obr. 29: Našité kůže na filc

8 TRANSPORTNÍ LŮŽKO

Velkou část práce jsem věnovala snahu získání transportního vozíku či lůžka, které sloužilo k přepravě pacientů, včetně zesnulých. Hledala jsem na internetu nejrůznější bazarové inzerce, na sociálních sítích zejména v uzavřených skupinách lékařů a zdravotních sester pokládala poptávku, a telefonicky kontaktovala krajské a městské nemocnice s prosbou, zda nemají v depozitu transportní lůžko, kterou by mi mohli propůjčit nebo darovat.

I přestože se mi transportní lůžko sehnat nepovedlo, podařilo se mi získat ze Zlínské polikliniky darem vyšetřovací lehátko, spolu s tím i možnost vidět transportní vozík a pořídit si fotografie. *Obojí mi posloužilo k sestrojení vozíku s volnou designovou interpretací.*

8.1.1 Postup výroby transportního lůžka

Ocelové trubky, jež mi sloužily jako materiál pro výrobu lůžka, jsem si zajistila ze sběrného dvoru a z osobních zásob ocelového materiálu, jenž vlastním.

Z darovaného lůžka jsem za pomoci úhlové brusky s řezným kotoučem odstranila nepotřebnou nohu, na které lůžko stálo, a které pro mou práci nebylo podstatné a ponechala jsem si pouze třídílnou matraci s ocelovým rámem.

Obr. 30: Odstraňování původní nohy lůžka

Materiál jsem si rozvrhla, rozměřila a pomocí úhlové brusky s řezným kotoučem nebo pásové pily na kov a ocelové trubky zakrátila na požadované hodnoty.

Zakrácený materiál jsem si v místě řezu obrousila úhlovou bruskou s brusným kotoučem a podle nákresu materiálu spojila svařovací technikou MIG. Sváry jsem následně obrousila úhlovou bruskou s brusným kotoučem.

Na zhotovenou konstrukci lůžka, jsem svařovací technikou MIG připevnila kola ze starého silničního kola a menší otočná kola jsem zakoupila nová.

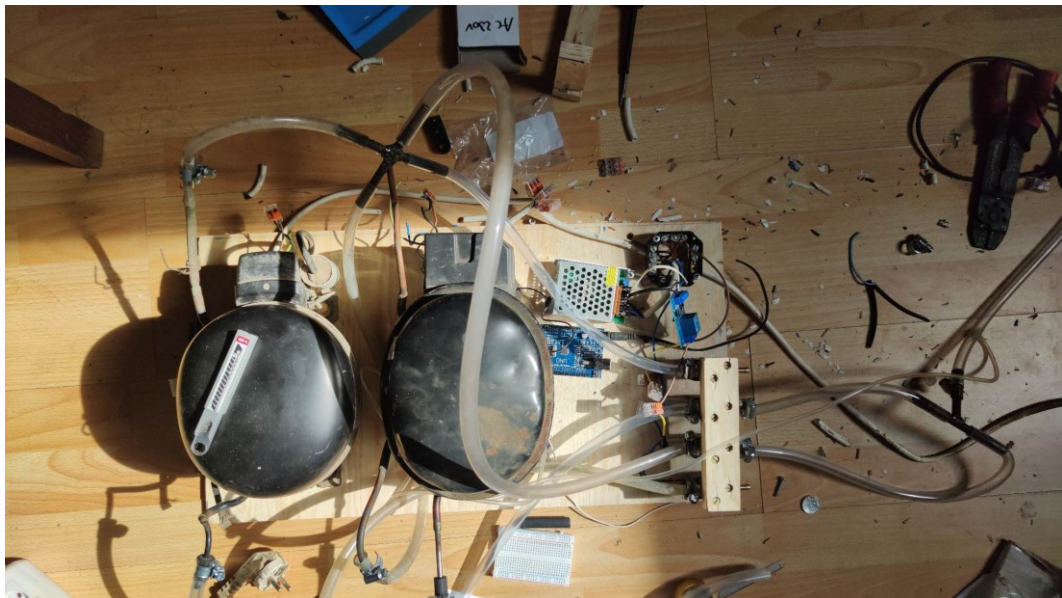
Obr. 32: Navařování tyčí

Obr. 31: Transportní lůžko

8.2 Kinetické zařízení – nafukovací mechanismus

Nafukovací systém, jenž tvoří můj objekt kinetickým jsem sestrojila pomocí dvou kompresorů z ledniček, čtyř elektromagnetických ventilů, dvou mosfetů, jednoho relé, arduina, tlakového čidla, křížových spojek, silikonových hadic, nafukovací lidskou figurínu a kabeláže na napájení.

Obr. 33: Elektroinstalace nafukovacího mechanismu

Obr. 34: Konečná vizualizace

ZÁVĚR

Teoretickou část práce jsem věnovala zejména objasnění mé záliby ve sbírání ostatků a vzpomínkám mého dětství, které úzce souvisí se zvoleným tématem memento mori. Představila jsem mé předchozí práce, které se nesou v podobném duchu a které vnímám za klíčové v mém sebevyjádření. Dále jsem uvedla pro mě důležitá jména umělců, jejichž tvorba mě zasáhla a pomohla pochopit nové principy instalace, vztah mezi dílem a publikem a v neposlední řadě nebát se komunikovat o kontroverzním téma, zejména vlastním pohledu a názoru.

V praktické části se věnuji objasnění konceptu a vizuální podobě práce, procesu postupu od nalezení živočicha, až po využití jeho těla a jiných materiálů k šíření mého kritického pohledu na problematiku současného způsobu života většinové společnosti, ve které žiji.

Při realizování písemné i praktické části jsem prožila mnoho důležitých momentů, které mi pomohly pochopit sebe samu, což vnímám za nejdůležitější přínos a posun v mém tvůrčím a osobním životě. Autentičnost a ztotožnění se se svým díle jsou pro mě prioritní a hluboce věřím, že instalací přenesu poselství memento mori.

Práce byla pro mě velmi obohacující, zejména v podobě inspirace, nejen pro mé budoucí díla.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Pachmanová, M. (2009), Mít a být. Sběratelství jako kumulace, recyklace a obsese , Vydavatel: UMPRUM. ISBN: 978-80-86863-25-2
2. Schopenhauer, A., (1931), O smrti. Vydavatel: Pandora knížky pro každého.
3. Küng, H, (2006), Po stopách světových náboženství. Vydavatel: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). ISBN: 978-80-7325-059-1
4. Kuře, J. (2007), Dobrá smrt k filozofickému ujasnění pojmu eutanázie. [online]. Dostupné z: <http://www.klemens.sav.sk/fiusav/doc/filozofia/2007/3/223-234.pdf>
5. Ariès, P. (2000). Dějiny smrti (str. 25). Nakladatelství: Argo. ISBN:80-7203-286-0
6. Matušík, Back Martin, (2021), Memento mori. Vydavatel: Petrus, Polárna 6, Bratislava ISBN: 978-80-89913-74-9

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

1. DA Vinci, L., (asi 1452 – 1519 př.n.l.), Slavní vegetariáni a jejich citáty a výroky. [online]. Dostupné z: <https://www.ernestinavelechovska.cz/slavni-vegetariani-a-jejich-citaty-a-vyroky/>. [Cit. 2023-5-15].
2. elearning.cestadomu.cz, Pohled do historie. [online]. Dostupné z: [https://elearning.cestadomu.cz/elearning/pro-studenty/eutanazie/1-pohled-do-historie/DA Vinci, L. \(asi 1452 – 1519 př.n.l.\), Slavní vegetariáni a jejich citáty a výroky](https://elearning.cestadomu.cz/elearning/pro-studenty/eutanazie/1-pohled-do-historie/DA_Vinci,_L._(asi_1452_-_1519_př.n.l.),_Slavní_vegetariáni_a_jejich_citáty_a_výroky.). [online]. Dostupné z: <https://www.ernestinavelechovska.cz/slavni-vegetariani-a-jejich-citaty-a-vyroky/>. [Cit. 2023-5-15].
3. Kuře, J., (2007), Dobrá smrt k filozofickému ujasnění pojmu eutanázie. [online]. Dostupné z: <http://www.klemens.sav.sk/fiusav/doc/filozofia/2007/3/223-234.pdf> DA Vinci, L., (asi 1452 – 1519 př.n.l.), Slavní vegetariáni a jejich citáty a výroky. [online]. Dostupné z: <https://www.ernestinavelechovska.cz/slavni-vegetariani-a-jejich-citaty-a-vyroky/>. [Cit. 2023-5-15].
4. Biblio, et al., (2023), Hans Küng. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Hans_K%C3%BCng DA Vinci, L. (asi 1452 – 1519 př.n.l.), Slavní vegetariáni a jejich citáty a výroky. [online]. Dostupné z: <https://www.ernestinavelechovska.cz/slavni-vegetariani-a-jejich-citaty-a-vyroky/>. [Cit. 2023-5-15].
5. Peková, B., Krásenský, T. Pomníčky u silnic. [online]. Dostupné z: <https://www.chatar-chalupar.cz/pomnickyy-u-silnic/> Zijlstra, N. (YYYY), About. [online]. Dostupné z: <https://www.noortjezijlstra.com/About>. [Cit. 2023-5-15].
6. Scherer, P., (2020), Střečkovitost srnčí zvěře. [online]. Dostupné z: <https://myslivost.cz/Casopis-Myslivost/MYSLIVOST-Straz-myslivosti/2020/Prosinec-2020/Streckovitost-srn-ci-zvere>. [Cit. 2023-5-15].
7. Howie, L., (2013), Lebka, motýl a Bůh: Damien Hirst o smrti a náboženství. [online]. Dostupné z: <https://www.myartbroker.com/artist-damien-hirst/articles/damien-hirst-death-religion>. [Cit. 2023-5-15].
8. En.wikipedia.org, (2023), The Physical Impossibility of Death in the Mind of Someone Living. [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/The_Physical_Impossibility_of_Death_in_the_Mind_of_Someone_Living.

- of_Someone_LivingZijlstra, N., About. [online]. Dostupné z: <https://www.noortjezijlstra.com/About>. [Cit. 2023-5-15].
9. Broere, G., (2015), Noortje Zijlstra (28) maakt kunst van kadavers. [online]. Dostupné z: <https://www.ad.nl/binnenland/noortje-zijlstra-28-maakt-kunst-van-kadavers~a30c9f07/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>. [Cit. 2023-5-15].
10. AbARTP, et al., (2023) Gottfried Helnwein, [online]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Gottfried_Helnwein. [Cit. 2023-5-15].
11. albertina.at, (2023), Gottfried Helnwein. [online]. Dostupné z: <https://www.albertina.at/ausstellungen/gottfried-helnwein-23/>. [Cit. 2023-5-15].
12. Tajkov, P., (2017), Ján Zelinka Materialógia telesnosti. [online]. Dostupné z: <https://flashart.cz/2017/04/11/jan-zelinka-materialogia-telesnosti/>. [Cit. 2023-5-15].
13. Zelink, J., ARTIST STATEMENT Autorské stanovisko. [online]. Dostupné z: <https://www.works.io/jan-zelinka/texts>. [Cit. 2023-5-15].
14. Močková, J., (2022), Smrt' v sochách Jána Zelinku hovorí viac o živote než o jeho zániku. [online]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/2719163/smrt-v-sochach-jana-zelinku-hovori-viac-o-zivote-nez-o-jeho-zaniku/>. [Cit. 2023-5-15].
15. Močková, J., (2022), Smrt' v sochách Jána Zelinku hovorí viac o živote než o jeho zániku. [online]. Dostupné z: <https://dennikn.sk/2719163/smrt-v-sochach-jana-zelinku-hovori-viac-o-zivote-nez-o-jeho-zaniku/>. [Cit. 2023-5-15].
16. Součková, B., (2023), Adorace loveckých trofejí? Za módní kolekci s umělými zvířecími hlavami čelí Schiaparelli kritice. [online]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/schiaparelli-zvireci-hlavy-lovecke-trofeje-moda-kritika-pariz_2301260837_kac. [Cit. 2023-5-15].
17. Wendon, J., (2019), That Leopard Shoe Hat. [online]. Dostupné z: <https://www.historyofleopardprint.com/post/schiaparelli-and-the-leopard>. [Cit. 2023-5-15].
18. AbARTP, (2022), Marcel Duchamp. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Marcel_Duchamp. [Cit. 2023-5-15].
19. archive.artic.edu, (2013), Case 5: Authority and Authorship: Marcel Duchamp / R. Mutt / Rose Sélavy. [online]. Dostupné z: <https://archive.artic.edu/ryerson-2014/hired-hand/5>. [Cit. 2023-5-15].

20. Snell, T., (2018) Here's looking at: Marcel Duchamp's Bicycle Wheel 1913. [online]. [cit.2023-5-15]. Dostupné z: <https://theconversation.com/heres-looking-at-marcel-duchamps-bicycle-wheel-1913-98846>. [Cit. 2023-5-15].
21. Stockwell, M., (2020), Bicycle Wheel (1913): The Story of Marcel Duchamp's Pioneering Style. [online]. Dostupné z: <https://www.singularart.com/en/blog/2020/05/01/bicycle-wheel-1913-the-story-of-marcel-duchamps-pioneering-style/>. [Cit. 2023-5-15].
22. [bexamed.cz/](https://www.bexamed.cz/), Vak pro zemřelého E ,(2023). [Cit. 2023-5-15] [Online]. Dostupné z: <https://www.bexamed.cz/p/vak-pro-zemrele-zesnule-patologicky-vak>. [Cit. 2023-5-15].

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

např. - například

cm – centimetr

mm – milimetr

aj. – a jiné

apod. – a podobně

obr. – obrázek

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Nález ostatků kuny skalní.....	11
Obr.2: Ukázka z mé sbírky	13
Obr.3: Zuzana Škorpíková, Změna stavu v prostoru, barva a linie, 2022, tabulové sklo a kožešiny koček domácích	16
Obr. 4: Zuzana Škorpíková, Odpočivej v pokoji, 2022, kočičí lebka zrcadlo, zuby, (detail)	17
Obr. 5: Zuzana Škorpíková, Odpočivej v pokoji, 2022, kočičí lebka zrcadlo, zuby, (detail)	17
Obr. 6: Zuzana Škorpíková, pomíjivost, 2021, osobní zrcadlo	18
Obr. 7 Dětský hrob na břitově v Zaječí	22
Obr. 8: Fotografie domácí zabijačky 1988	23
Obr. 9: Já a můj pes Rex	24
Obr. 10: Střelba s mysliveckým spolkem Vlachovice	26
Obr. 11: Hirst, Damien, (2007), God Alone Knows, © Damien Hirst and Science Ltd	28
Obr. 12 Noortje Zijlstra, The Boots project,.....	29
Obr. 13: Záběry reakcí lidí na The boots project zachycený skrytou kamerou © Noortje Zijlstra.....	30
Obr. 14: Gottfried Helnwein, The murmur of the innocents (2009), 200 x 133 cm.....	31
Obr. 15 Ján Zelinka, Rekviem pre mačku, (2015), Olovo © 2019 Works.io	32
Obr. 16 Mison Schiaparelli, kolekce jaro a léto 2023, Look 10,2023, Imitace gepard sněžný	33
Obr. 17: Elsa Schiaparelli, Hat with leopard, 1935	34
Obr. 18 Marcel Duchamp, Bicycle Wheel, 1913,.....	35
Obr. 19: Skica, potkaní kůže se zipem.....	37
Obrázek: 20 Skica, potkaní kůže se zipem (zavřeným).....	38
Obr. 21: Kočka domácí.....	40
Obr. 22: Zajíc polní.....	40
Obr. 25: Kočka domácí 3	42
Obr. 26: Liška obecná	42
Obr. 27: Detail na klíště	43
Obr. 28: Stažení obličejové části	44
Obr. 29: Čerstvě stažená kůže z prase divokého	45
Obr. 30: Vnitřní strana kůže, před a po mizdření	45
Obr. 32: Našité kůže na file	48
Obr. 33: Odstraňování původní nohy lůžka.....	49

Obr. 35: Transportní lůžko.....	50
Obr. 34: Navařování tyčí	50
Obr. 37: Elektroinstalace nafukovacího mechanismu	51
Obr. 38: Konečná vizualizace	51

SEZNAM INTERNETOVÝCH OBRÁZKU

1. Hirs, Damien. God Alone Knows, 2007. [online]. Dostupné z: <https://www.artimage.org.uk/12968/damien-hirst/god-alone-knows--2007>
2. Zijlstra, Noortje. The Boots project. [online]. Dostupné z: <https://www.noortjezijlstra.com/Boots>
3. Zijlstra, Noortje. photo from secret cameras. [online]. Dostupné z: <https://www.noortjezijlstra.com/Boots>
4. Helnwein, Gottfried. The murmur of the innocents (2009). [online]. Dostupné z: https://www.helnwein.com/works/mixed_media_on_canvas/#&gid=1&pid=25
5. Zelinka, Ján. Rekviem pre mačku, (2015). [online]. Dostupné z: <https://www.works.io/32492/rekviem-pre-macku-requiem-for-a-cat>
6. Mison Schiaparelli. kolekce jaro a léto 2023, Look 10,2023, [online]. Dostupné z: <https://www.schiaparelli.com/en/haute-couture/haute-couture-spring-summer-2023-1/looks/look-10>
7. Schiaparelli, Elsa. Hat with leopard, 1935 [online]. Dostupné z: <https://www.historyofleopardprint.com/post/schiaparelli-and-the-leopard>
8. Duchamp, Marcel. Bicycle Wheel, 1913, [online]. Dostupné z: <https://theconversation.com/heres-looking-at-marcel-duchamps-bicycle-wheel-1913-98846>

SEZNAM PŘÍLOH

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

SEZNAM OBRÁZKŮ

SEZNAM INTERNETOVÝCH OBRÁZKU

I = kadáver: mrtvé tělo, mrtvola, uhynulé zvíře, zdechlina

